

Maestrul Dan Mizrahy

Mirela ZAFIRI

L-am cunoscut pe **Maestrul Dan Mizrahy** în 18 martie 2004, cu ocazia concertului de jazz de la Radio București, unde am cântat Gershwin, cu Bega Blues Band și Big Bandul Radio, dirijor Ionel Tudor. Invitația la concert a fost lansată prin amabilitatea compozitorului Doru Popovici, contând pe aplecarea de o viață a Maestrului Mizrahy spre muzica lui Gershwin. Și într-adevăr, Dan Mizrahy, fără să mă cunoască sau audă vreodată, a venit la concert. Jazz-ul a fost o provocare pe care am acceptat-o fără să clilesc, prin intuiție. M-am bucurat de fiecare minut petrecut alături de Bega Blues Band, fiecare piesă a fost o încântare și lucrul acesta s-a văzut. O știu chiar de la Maestrul Mizrahy, care imediat după concert m-a felicitat (vă dați seama? Domnia Sa – pe mine!) V-am povestit această întâmplare ca să înțelegeți de ce din acel moment Dan Mizrahy a avut în sufletul meu credit nelimitat, chiar dacă nu i-am mărturisit niciodată acest lucru.

Am avut la telefon o discuție plăcută, în care am dezbătut fiecare piesă cântată, fiecare intrare, cu profesionalism, iar deschiderea Domniei Sale către o persoană pe care în acea seară o văzuse pentru întâia dată m-a fermecat. M-a încurajat să continui această incursiune în muzica fără frontiere, să-mi fructific talentul interdisciplinar și mi-a sugerat, discret, să nu fug de registrul de contra-alto, dacă mi l-a dat Dumnezeu. I-am urmat sfatul și de atunci am folosit de câte ori a fost cazul notele de sub portativ, fapt care nu numai că nu mi-a dezechilibrat vocea, ci, dimpotrivă, a pus-o pe făgașul firesc, îmbrăcând-o. Într-un context al provocărilor vieții, în octombrie m-am prezentat la Festivalul – Concurs de Romanțe “Crizantema de aur” Târgoviște, 2004, unde am câștigat Marele Premiu și Trofeul Crizantema de Aur, și unde l-am întâlnit pentru prima dată pe Maestrul Mizrahy. Am asistat la un recital al Geaninei Munteanu, cu Domnia Sa la pian. M-a fascinat. Nu pot să spun că am mai auzit altceva în afara acestui pianist de excepție, cu simțul muzicii curgându-i prin vene, avantajat de o deschidere de invidiat a mâinii, ce se juca în arpegii și acorduri largi, cuprinzând în descătușarea aripilor zborul notelor pe instrumentul adorat o viață întreagă. Cariera sa a fost împlinită cu descoperirea în România a muzicii lui Gershwin. După cum chiar Domnia Sa declara, acest pionierat pe care l-a făcut a fost mai mult o necesitate personală - a fost modul său de a se exprima în interpretare, a fost felia de muzică ce i-a fost destinată, pe care caracterul său s-a pliat în mod cu totul fericit. Unul dintre cei mai cunoscuți pianiști ai anilor '60-'80, Dan Mizrahy a cântat *Rhapsody in Blue*, în varianta cu orchestră, de aproape 200 de ori, iar *Concertul în fa* l-a cântat de peste 100 de ori, acestora alăturându-li-se *Rapsodia a II-a* și *Variațiunile simfonice “I Got Rhythm”* în cadrul Integralei lucrărilor pentru pian și orchestră de George Gershwin. Le-a înregistrat pe toate patru pe un disc devenit celebru – unul dintre cele mai bine vândute discuri ale Electrecord. Drumul său muzical s-a clădit pe temelia interpretării, îmbinându-se în timp cu dorința de a pune preaplînul sufletului pe note, și, în final - în paginile unei cărți autobiografice. Pianist de rară ținută interpretativă, profesor de excepție, compozitor și scriitor, Dan Mizrahy este o figură specială, complexă și deosebit de interesantă, în peisajul muzicii românești. Domniei Sale îi datorăm ridicarea romanței, acest gen marginalizat pe nedrept în ultima perioadă - la rangul de lied, cu acompaniament elevat. Romanțele Domniei Sale sunt picuri de miere în urechea melomanului, dar pentru muzician sunt chiar mai mult de atât. Frumusețea melodiei este completată și îmbrăcată cu știința armonică a celui ce și-a dedicat cariera de pianist reprezentantului de frunte al muzicii proaspete și incitante a noii lumi, Gershwin. Maestrul Mizrahy se încadrează în

categoria compozitorilor ce transpun textul în muzică. La fel ca la Laurențiu Profeta, melodia a fost mereu o prioritate pentru Dan Mizrahy, versul găsimu-și corespondența în muzică prin însăși revărsarea muzicalității sale. Romanțele semnate Dan Mizrahy sunt bijuterii ale genului, sunt mult mai mult decât “un vers și-o melodie” - îl reprezintă: rafinat cunoscător al sufletului uman, exigent cu sine și cu ceilalți, cerându-și drepturile corespunzătoare nivelului generozității sale artistice.

Faptul de a fi fost laureată a festivalului era cel mai bun motiv pentru visul meu de a cânta împreună din romanțele Domniei Sale. Așa că, înarmată cu neînfricarea lui “ce-o fi, o fi”, m-am programat în vizită, și pe nerăsuflăte i-am expus proiectul meu de a face împreună recitalul Marelui Premiu, din 2005, cu un portret din romanțele scrise de Domnia Sa - cu compozitorul însuși la pian, urmând să imortalizăm pe CD manifestarea. Impresionată de peretele faimei Feng Shui, cum am numit sutele de afișe ale concertelor Domniei Sale, micșorate și înrămate, ce abia încăpeau de jur împrejurul camerei de muzică unde trona pianul Maestrului - nu mai știam cum să-mi exprim bucuria întâlnirii. Cred că l-a distrat și cucerit efervescența cu care mă ambalam și-mi pledam convingerile. Important e că a acceptat. Am studiat fiecare separat caietul de Romanțe și ne-am văzut într-o lună pentru selecția programului. A fost o după-amiază de vis. Maestrul era într-o formă nemaipomenită. Am cântat 4 ore și nu mă mai dădeam plecată. Timp de câteva săptămâni am pregătit cu mare bucurie recitalul, am învățat 10 piese, le-am repetat și... nu a fost să fie. Datorită unor schimbări organizatorice, pentru prima oară în tradiția festivalului de la Târgoviște, marile premii nu a avut recital în anul următor. Viața ne-a prins în tăvălugul ei, și nu am reușit să facem înregistrările pe care i le propusesem. Acum regret, dar este prea târziu. Din păcate, nefiind în București, nu am participat nici la serbarea Maestrului de la Ateneu. Sporadic, în popasurile mai lungi acasă, îndrăzneam să întreb de sănătate. Deși nu ne-am mai întâlnit, l-am păstrat în suflet și i-am cerut permisiunea să includ pe albumul *Colinde pentru mama* un fragment din “Ziurel de ziuă”. S-a bucurat când i-am spus. Ne-am revăzut în noiembrie 2009, când lucrul la albumul de colinde se încheiase și am semnat actele de promovare. Era în spital, dar m-a așteptat pedant și elegant, pe fotoliul de lângă pat, dezbrăcându-se de suferință pentru a intra în haina gazdei primitoare. S-a bucurat de CD-urile mele Enescu și Jora, pe care, onorându-mă, le-a dorit cu autograf. M-a laudat pentru carieră și mi-a apreciat înclinarea spre scris, pe care o descoperise prin foiletonul *File de poveste – Despre compozitorii timpului nostru* din *Actualitatea muzicală*. Mi-a spus cât de mult l-a emoționat căldura și sinceritatea mărturisirilor din portretul făcut lui Laurențiu Profeta și m-a felicitat pentru ideea de a scrie în acest fel, cu sufletul, prin experiențele celui care le interpretează muzica, despre o întreagă pleiadă de creatori mult prea puțin cunoscuți în raport cu valoarea lor. Am profitat de deschiderea făcută de Domnia Sa pentru a-i înmâna chestionarul tip interviu de la care pornesc întocmirea unui portret, invitându-l să-l completeze. A schimbat o privire lungă cu Doamna Sa, a zâmbit și a spus moale – Da.

Apoi mi-a arătat volumul la care muncise în ultimii ani: “Așa a fost...”, scos la editura Hasefer, ISBN 973-630-085-4. Lansarea cărții avusese loc la Ateneu, în 28 februarie 2006, odată cu omagierea Maestrului la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani. Ce cuprinde? O splendidă aventură - a vieții Domniei Sale. Trăită din plin, cu bucurii și muncă multă – pe măsura înzestrării carismatice, cu zbucium și suferință, urcușuri și coborâșuri vertiginoase, cu limane ale fericirii, cu prieteni buni și cu norocul întâlnirii sufletului pereche - Doamna Sa - Cici Mizrahy, ce l-a iubit, apreciat, l-a alintat și a știut să-i satisfacă tendința spre rafinament, fiindu-i sprijin și îndemn până-n ultima clipă. Așa a fost... întâlnirea mea cu Dan Mizrahy, așa trebuia să încep portretul Domniei Sale, doar sfârșitul nu a fost programat să fie la trecut.